

Eigen bijdrage onverzekerbare splijt coalitiepartners

binnenland Kunnen uitgeprocedeerde asielzoekers wel vijf euro betalen voor hun medicijnen? Binnen de PvdA begint het te rommelen door Harm Ede Boije en Mischa Cohen foto Adrie Moutaen

Setat (21, gevluht uit Afghanistan) blijft op de been dankzij medicijnen. 'Ik was bang en daardoor agressief, dat wil ik niet meer'

In een stampvolle Rode Hoed slaagde staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven er afgelopen zondag in het asieldebat weer eens op scherp te zetten. Over de strafbaarstelling van illegalen zei hij pesterig: 'Ik ben met het kinderpardon begonnen, daarna komt de strafbaarstelling van illegaal verblijf. Eerst het zuur, dan het zoet.' In de zaal steeg gemurmel op. Op Twitter reageerde het in de zaal aanwezige oud-PvdA-Kamerlid Myrthe Hylkens: #sneu. Ook PvdA-geweten Sander Terphuis maakt zich boos, vooral over de voortdurende praktijk dat kinderen van asielzoekers worden opgesloten. 'Onacceptabel,' vindt hij. En dus bereidt Terphuis een motie voor die aanstaande zaterdag wordt behandeld op het PvdA-partijcongres.

Op het congres zal waarschijnlijk ook een andere kwestie aan de orde komen die tot nu toe minder aandacht heeft gekregen: de verplichte eigen bijdrage van vijf euro die uitgeprocedeerd sinds 1 januari aan de apotheker moeten betalen voor medicijnen. Terphuis: 'Asielzoekers die op straat komen zijn rechteloos, je mag niet werken. Hoe kun je dan een eigen bijdrage betalen?'

Levensgevaarlijk

Amsterdam, drie dagen eerder. We zouden een uitgeproceeerde Guineese man spreken met een hiv-besmetting en zware psychische problemen. Maar hij moest naar de rechtebank en nu zitten we te wachten op een hoogzwangere Oegan-

dese vrouw met uitdrogingsverschijnselen. Voor vreemdelingen gaan in Nederland weinig deuren open, maar wel die van ASKV/Steunpunt Vluchtelingen: hier kunnen ze iets te eten krijgen, juridische hulp, een tijdelijke verblijfplaats, iets om aan te trekken. De gang straat vol plastic kranjes met tweedehands kleren. Dan belt ook de Oegandese af: ze heeft pijn in haar buik. Hier in het pand woont een slachtoffer van mensenhandel met een ernstig ziek kind, weet mede-werkster Petra Schultz. 'Als zij op de foto willen, is dat dan misschien iets voor jullie?'

De afgelopen vijf jaar vergoedde het College voor Zorgverzekeringen alle kosten voor de medicijnen die aan uitgeproceeerden werden verstrekt. Maar dat is dus onlangs veranderd. Nu moeten onverzekerden vijf euro per recept neertellen. Een schijnijfje vergeliken met de werkelijke kosten, maar voor veel uitgeproceeerde vluchtelingen is ook die vijf euro al een enorm bedrag, zeker als ze meerdere medicijnen moeten slikken. De afgelopen zes weken regende het bij organisaties die hulp verlenen aan illegale vreemdelingen verzoeken om hulp. En dus trokken hulpverleners aan de bel.

'In mijn eigen praktijk had ik de afgelopen weken al tien mensen die niet meer wisten wat ze moesten omdat ze hun medicijnen niet konden betalen,' zegt huisarts Maria van den Mujsenberg van het Universitair Gezondheidscentrum Heyendaal, waar veel ongedocumenteerd worden geholpen. Ook kreeg ze van andere organisaties in en rond Nijmegen verontrustende berichten dat mensen hun medicijnen niet meekeerden omdat ze geen geld hadden – en dus hun kuur moesten onderbreken. 'Dat kan levensgevaarlijk zijn als het gaat om medicatie voor bijvoorbeeld hoge bloeddruk, maar ook voor psychoses of infecties – zowel gevaarlijk voor de betrokken migrant als voor de omgeving.'

Bij het ASKV in Amsterdam, in Nijmegen, maar ook in Utrecht en Rotterdam hebben hulporganisaties de afgelopen weken de vijf euro-bijdrage uit eigen zak betaald (hoewel

Hulporganisaties hebben de vijf euro tot nu toe uit eigen zak betaald

minister Schippers onlangs) juist liet weten 'geen signalen' te hebben ontvangen dat hulporganisaties zijn bijgesprongen). Maar, zo vraagt Van den Mujsenberg zich af, hoe lang houden ze dat vol. 'In Nijmegen is een vrouwenhuis waar nu per week vijftig euro wordt uitgegeven aan medicijnen. Hun totale budget is honderd euro.' Bij het ASKV hetzelfde beeld: 'We kunnen het een paar weken volgehouden, misschien een paar maanden, maar niet een jaar lang,' zegt Petra Schultz. In Utrecht zullen de kosten als gevolg van de nieuwe maatregel neerkomen op zeventienduizend euro per jaar, berekende Margreet Jenezon van de stichting STIL. 'Waar we dat geld vandaan moeten halen? We hebben aangeklopt bij de gemeente. We voeren ons gedwongen dit te betalen omdat mensen anders psychisch doordraaien of in levensgevaar komen, maar we hebben het geld niet. Het is morele chantage.'

Trouw naar de psycholoog

De anonieme onverzekerbaren een gezicht geven, daar wil het Steunpunt in Amsterdam graag aan meewerken. Maar die onverzekerbaren zelf voelen daar vaak niet voor, onzichtbaarheid is een stuk veiliger. Na de Guineese man en de Oegandese vrouw valt ook het mensenhandelslachtoffer af. Ze durft haar verhaal niet te vertellen en ze wil al helemaal niet worden gefotografeerd. Schultz belt verder op zoek naar een nieuwe vreemdeling. In een van de woningen die het Steunpunt in Amsterdam Zuid-Oost beheert, woont een Afghaanse jongen die on-

der behandeling is van Stichting '45. Hij is zwaar getraumatiseerd door geweld in zijn vaderland. Een halfuur later zit Sefat (21) redelijk opgewekt tegenover ons aan tafel. De medicijnen tegen depressie, angst en slapeloosheid zorgen ervoor dat hij overreind blijft. Als hij iets terug kan doen voor Petra Schultz en haar Steunpunt: grág. Hij heeft alle tijd, want als meederjarige afgewezen asielzoeker mag hij niet werken en niet studeren. Hij heeft geen cent en zo krijgt hij zijn busrit naar Amsterdam-West vergoed, waar hij toch naartoe moest. Sefat was vijf jaar geleden onderweg vanuit Jalalabad naar Finland – 'daar woont mijn oma' – toen hij hier strandde. De Afghaan zag in de loop van de jaren zo ongeveer heel Nederland vanuit detentriceentra en Azc's.

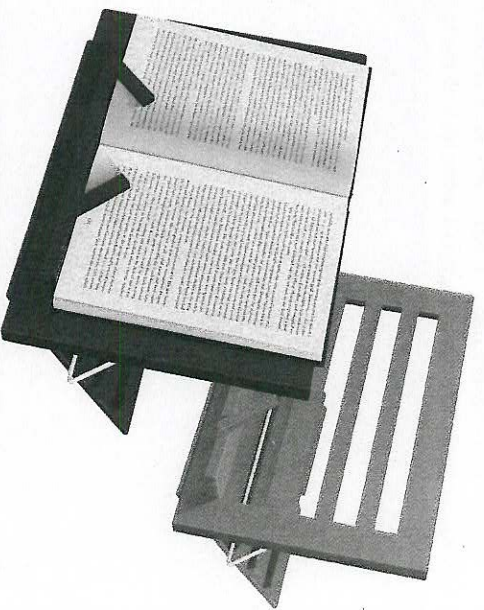
Tot zijn twaalftde woonde hij in een buitenwijk van Kabul, vertelt Sefat. Een neef van zijn vader, Sfat Mamout, was een belangrijk mar binnen de taliban en eiste familielieden op voor zijn privéleger, te beginnen met de oudere broer van Sefat. Toen Sefat's vader weigerde, werd zijn zoon doodgegeschoten voor de deur van het ouderlijk huis. De tienjarige Sefat werd in veiligheid gebracht bij familie in Jalalabad, tot hi ook daar niet meer kon blijven er naar Pakistan vertrok.

Mensensmokeelaars brachten hen vervolgens naar Europa. Sefat wilde veel over die reis vertellen, behalve dat hij steeds aan andere werd doorgegeven en leefde onder slechte omstandigheden. Wat zijn smookeelaars hem aandedden, daar praat hij niet over. 'In de cultuur waar ik vandaan kom, is het een grote schande wat er met mij is gebeurd.'

Met de behandelend psycholoog van Stichting '45 heeft hij geprobeerd dood van zijn broer en van zijn ouders – die volgens Sefat ook dood taliban zijn vermoord – en zijn eigen traumatische ervaringen een plaats te geven. Hoe het verder zal gaan met Sefat is onduidelijk: zijn asielaanvraag werd afgewezen omdat zijn verhaal onbewijsbaar werd geacht. 'Dat komt omdat ik destijds nog niet alles durfde te vertellen we

'Ik had in mijn praktijk al tien mensen die niet wisten wat ze moesten doen'

Onze Webshop heeft ook inhoud

Vernieuwde boekenstandaards

Met deze boekenstandaard kunt u aan tafel ontspannen een boek lezen. Ook ideaal om een kookboek leesbaar en vlekkeloos te houden tijdens het koken. Verstelbaar, inklapbaar en gemakkelijk schoon te maken

Afmetingen:
breedte 34 cm
hoogte 24 cm

Kleuren: Lime of Scarlet

Prijs: € 29,90
Abonneeprijs: € 25,90

Ga nu naar vn.nl/winkel

Vrij Nederland

'Gratis medische voorkomt ook andere kosten in de toekomst'

me was overkomen.' Hij gaat het opnieuw proberen, hoopt uitzetting voortkomen via een artikel 64-procedure, die dat verbiedt op medische gronden.

Sefat gaat elke week trouw naar zijn psycholoog en blijft de verschillende medicijnen die hij nodig heeft innemen zolang het Steunpunt Vluchtelingen hem geld toestopt. 'Ik was bang en daardoor agressief, dat wil ik niet meer. Dus is het nodig dat ik genes van mijn angsten of ze in ieder geval onderdruk. Ik ben heel dankbaar voor mijn behandeling. Dankzij de gesprekken bij Stichting'45 en mijn medicijnen ben ik niet meer zo in de war. Ik wil andere mensen niet lastigvallen, ik wil me proberen thuis te voelen in Nederland.'

De apotheker beslist

Maar als het aan VVD-minister Edith Schippers ligt, wordt het voor onverzekerbaren als Sefat moeilijker om aan medicijnen te komen. Ze is niet van plan de eigen-bijdrage-naatregel weer af te schaffen, bleek afgelopen week uit haar antwoorden op Kamervragen. Sterker nog, de maatregel moet 'het misverstand wegnemen' dat zorg voor illegalen 'hier gratis is'. Onverzekerbare vreemdelingen moeten, vindt de minister, 'zoveel mogelijk zelf de rekening van de ingeroepen zorg voldoen'.

Schippers gaat daarmee voorbij aan de realiteit, vinden Petra Schultz en andere hulpverleners. Natuurlijk, er zijn illegalen die zwart werken en die de vijf euro zonder morren zullen betalen. Maar er zijn ook getraumatiseerde, zieke mensen als Sefat die niet

in hun eigen onderhoud kunnen voorzien, die rondzwerven, vaak veel verschillende medicijnen slikken. 'Dat die medicijnen gratis worden verstrekt is niet alleen het beste voor Sefat en andere zieke illegalen,' zegt Petra Schultz. 'Het voorkomt ook dat er in de toekomst andere kosten gemaakt worden. De zwanigere Oegandese mevrouw die nu pijn in haar buik heeft, moet middelen krijgen tegen uitdroging; anders gaat het ten koste van haar ongeboren kind. De Guineese meneer heeft regelmatig zijn hiv-medicijnen nodig, anders werken ze niet meer.'

De apotheker lijkt ondertussen de instantie te worden die in de praktijk van geval tot geval zal gaan beslissen of een armlastige onverzekerde al of niet de deur wordt gewezen. Minister Schippers liet de Kamer weten dat de apotheker 'een eigen professionele afweging' moet maken. Een woordvoerder van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie zegt in een reactie dat bij apothekers 'de medemenselijkheid' voorop staat. Maar Margreet Kroese van Dokters van de Wereld is daar niet zo zeker van. 'We hebben al mensen gesproken die bij de balie zijn weggestuurd. En een apotheker zei me dat hij absoluut niet van plan was het geld bij te leggen.'

De kwestie van de medicijnvergoeding leidt in Den Haag tot steekeligheden tussen de coalitiepartners. Waar minister Schippers stevige taal laat horen, vindt ze PvdA-woordvoerder Marti Majij tegenover zich. Zij wil dat 'kwetsbare mensen altijd toegang tot medische zorg en medicijnen hebben', en vraagt de minister daarom beter te onderbouwen hoe de regering deze toegang verzekert. 'De eigen bijdrage van vijf euro mag niet ten koste gaan van toegang tot medische zorg voor de meest kwetsbaren,' aldus Majij. En zo staan de VVD en de PvdA opnieuw tegenover elkaar in het asieldebat. ■